

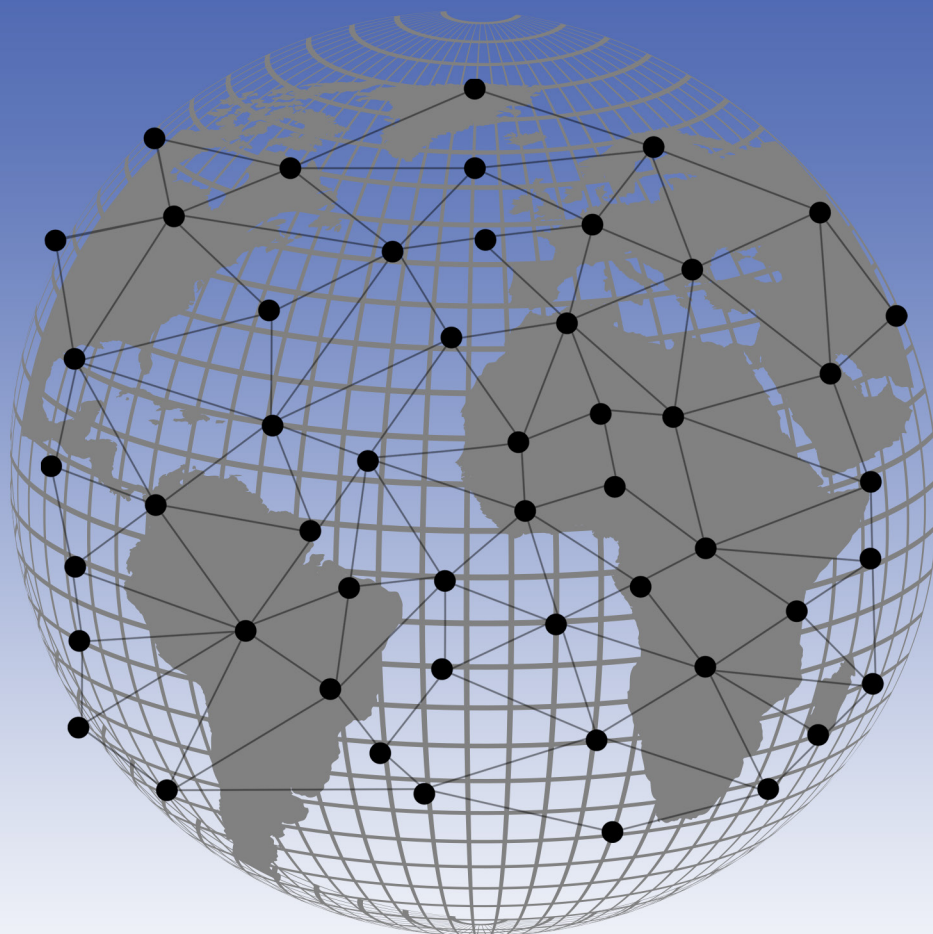

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

پایش تحولات تجارت جهانی (گزارش چهل و هشتم)

در این شماره می‌خوانید:

- تجارت ۴۰ میلیارد دلاری هند و روسیه: تلاش هند برای پیگیری اهداف اقتصادی با استفاده از بحران اوکراین
- همکاری گسترده چین و عربستان در زمینه انرژی: بهره برداری چین از آشفستگی در روابط دو متحد دیرین عربستان و ایالات متحده برای توسعه روابط با سعودی و کاهش اتکای این کشور به آمریکا
- ارائه ایده تأمین مالی بازسازی اوکراین از دارایی‌های بلوکه شده روسیه
- صادرات ۲۲ میلیارد دلاری خودرو ترکیه: صادرات خودروهای تجاری سبک و کامیون به ۱۰۴ کشور در سراسر دنیا

آبان ۱۴۰۱

شناسنامه گزارش

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

عنوان:

پایش تحولات تجارت جهانی
(گزارش چهل و هشتم)

مدیریت اقتصاد کلان و آینده پژوهی

تاریخ انتشار: آبان ۱۴۰۱

واژه‌های کلیدی: واردات گاز، دارایی‌های بلوکه شده، سرمایه‌گذاری، مذاکرات تجارت آزاد، مشارکت جامع اقتصادی، خط ریلی ترکمنستان، هزینه تولید

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

فهرست مطالب

۵	مقدمه
۶	تحولات جهانی
۸	تحولات منطقه‌ای
۱۱	داده‌های تازه

مقدمه

ایران در اقتصاد سیاسی بین‌الملل از موقعیتی دوگانه‌ای برخوردار است؛ از یک‌سو ارتباطات بین‌المللی این کشور به کمترین میزان در دهه‌های اخیر رسیده است و از دیگر سو، کشور به‌صورت مضاعف از تحولات در محیط روانی و عملیاتی اقتصاد سیاسی بین‌الملل متأثر می‌شود. سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی"، با هدف بررسی رویدادهای بااهمیت از منظر تأثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران، در دولایه جهانی و منطقه‌ای به رشته تحریر درآمده است. در این گزارش، گلچینی از تحولات اخیر در دولایه جهانی و منطقه‌ای محیط ژئواکونومیک ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

تحولات جهانی

مجوز هندی برای بانک روسی

مقامات Sberbank اخیراً اعلام کردند که این بانک روسی موفق به دریافت مجوز از بانک مرکزی هند به منظور افتتاح حساب روپیه ای برای مشتریان روسی در هند شده است. مقامات این بانک اعلام کرده اند که وجود اینگونه حساب‌ها با هدف افزایش سهولت خدمات به مشتریان روسی، از جمله بانک‌هایی که قصد انجام معاملات با این ارز را دارند، طراحی شده است. از منظر آنان این امر، گام مهم دیگری در ایجاد یک سیستم قابل اعتماد و راحت به منظور تبادل میان کشورها توسط Sberbank، به عنوان ارائه دهنده اصلی خدمات مالی به روپیه است. Sberbank و VTB دو بانک بزرگ روسیه هر کدام یک شعبه در دهلی نو دارند.

این توافق به این معناست که شرکت‌های روسی که در هند فعالیت داشته یا قصد انجام آن را دارند، می‌توانند به روپیه هند دسترسی داشته باشند تا بتوانند تحت شرایط عادی محلی فعالیت کنند. اگرچه سیستم بانکی هند در واکنش به تهدیدات ایالات متحده همکاری با بانک‌های روسی را به شدت کاهش داده است، اما به نظر می‌رسد هند می‌کوشد روزنه‌هایی برای روسیه همچنان باز نگاه دارد.

بزرگترین نگرانی آلمانی‌ها

بر اساس آخرین نظرسنجی انجام شده توسط مک کینزی که اخیراً منتشر شده، بیش از ۵۷ درصد از آلمانی‌ها افزایش تورم را بزرگترین تهدید برای رفاه خود می‌دانند. این رقم در مقایسه با ۴۸ درصد گزارش شده توسط این موسسه در ماه ژوئن افزایش قابل توجهی یافته است. نظرسنجی تازه همچنین نشان داد که دو سوم پاسخ دهندگان در حال حاضر برای افزایش بیشتر قیمت‌ها آماده می‌شوند. بر اساس این نظرسنجی، ۱۸ درصد آلمانی‌ها بحران اوکراین را بزرگترین تهدید می‌دانند، در حالی که ۶ درصد و ۳ درصد به ترتیب تغییرات آب و هوایی و همه‌گیری کووید-۱۹ را بزرگترین نگرانی می‌دانند. بیش از ۶۰ درصد از افراد مورد بررسی گفتند که آگاهانه در مصرف انرژی در خانه صرفه‌جویی می‌کنند و حدود ۱۶ درصد قبلاً تعطیلات خود را لغو کرده‌اند. این نظرسنجی همچنین نشان داد که بیش از نیمی از پاسخ دهندگان قصد دارند کمتر خرید کریسمس انجام دهند. در همین حال، ۱۲ درصد دوست دارند در فصل تعطیلات امسال بدون خرج کردن پول زندگی کنند. کارشناسان مک کینزی می‌گویند از هر پنج نفر در آلمان، چهار نفر در حال حاضر آگاهانه رفتار خرید خود را با توجه به واقعیت جدیدی که قدرت خرید آنان را کاهش داده تغییر می‌دهند.

به طور کلی، طبق این نظرسنجی، آلمانی‌ها نسبت به فرانسوی‌ها، بریتانیایی‌ها، ایتالیایی‌ها یا اسپانیایی‌ها بدبین‌تر به آینده هستند و تقریباً حدود ۵۰ درصد انتظار دارند که بحران فعلی اثرات طولانی‌مدت بر

اقتصاد یا حتی یک رکود طولانی مدت داشته باشد.

بریتانیا واردات گاز از روسیه را متوقف می کند

وزارت امور خارجه بریتانیا اخیراً اعلام کرد که واردات گاز طبیعی مایع (LNG) از روسیه را از اوایل ژانویه متوقف خواهد کرد. این اعلام به عنوان بخشی از تلاش هماهنگ کشورهای غربی برای کاهش اتکای انرژی به مسکو و محروم کردن اقتصاد روسیه از یک منبع عظیم درآمد با توجه به جنگ علیه اوکراین است. مدت کوتاهی پس از آغاز حمله نظامی روسیه در فوریه، بریتانیا اعلام کرد که قصد دارد واردات نفت و محصولات نفتی روسیه - مانند گازوئیل - را تا پایان سال جاری متوقف کند. واردات بریتانیا از روسیه در مقایسه با سال ۲۰۲۱، ۷۵ درصد کاهش داشته است. سال گذشته بریتانیا ۳,۱۲ میلیارد متر مکعب گاز از روسیه وارد کرد که ۴ درصد از کل مصرف بریتانیا را به خود اختصاص داد. بر اساس گزارش اداره ملی آمار، روسیه بزرگترین تامین کننده نفت تصفیه شده بریتانیا بوده و ۲۴ درصد از کل عرضه این کشور را تامین می کند. در عین حال، سهم واردات نفت خام از کشور تحریم شده در سال گذشته ۵,۹ درصد از مجموع واردات بریتانیا بود.

تأمین مالی اوکراین از دارایی‌های بلوکه شده روسیه

اتحادیه اروپا اعلام کرد در نظر دارد بخشی از دارایی‌های توقیف شده روسیه را در راستای تأمین نیازهای مالی اوکراین صرف نماید. اتحادیه اروپا پس از حمله روسیه به اوکراین، دارایی‌های طیفی از تجار و شرکت‌های روسی به همراه دارایی‌های بانک مرکزی روسیه را به عنوان بخشی از تحریم‌ها علیه مسکو توقیف کرد. ایده بهره‌گیری از این دارایی‌ها در تأمین نیازهای مالی اوکراین، برای اولین بار چند ماه پیش مطرح شد و سیاست‌مدارانی مانند ولادیمیر زلنسکی، رئیس جمهور اوکراین، لیز تراس، نخست‌وزیر سابق بریتانیا و رئیس شورای اروپا، چارلز میشل، از حامیان این ایده به شمار می‌روند.

در همین راستا، رئیس شورای اروپا، چارلز میشل، اخیراً اعلام کرد که رهبران اتحادیه اروپا به کمیسیون اروپا دستور داده‌اند تا پیشنهاداتی را درباره راهکارهای استفاده از دارایی‌های مسدود شده روسیه به منظور بازسازی اوکراین ارائه دهند. این در حالی است که روسیه به شدت از توقیف دارایی‌های خود توسط کشورهای غربی انتقاد کرده است و حتی سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه، مسدود کردن دارایی‌ها را اساساً به منزله "دزدی" قلمداد کرد.

هر چند که از نظر قانونی، وجوه مسدود شده به مبلغ بیش از ۳۰۰ میلیارد یورو (۲۹۲ میلیارد دلار) همچنان متعلق به روسیه یا شهروندان آن است اما اتحادیه اروپا به دنبال راهی برای مصادره و صرف این دارایی‌ها، می‌باشد. جالب آنکه مقامات ارشد ایالات متحده از جمله وزیر خزانه‌داری، هشدار داده است که صرف این منابع مالی در اوکراین، می‌تواند غیرقانونی باشد و سایر کشورها را از سرمایه‌گذاری در ایالات

متحده منصرف کند.

مقامات قضایی اتحادیه اروپا اعلام کرده اند که از زمان آغاز جنگ روسیه و اوکراین، ۱۷ میلیارد یورو از دارایی‌های روسیه مسدود شده است. تاکنون دارایی‌های ۹۰ نفر مسدود شده است که بیش از ۱۷ میلیارد یورو در هفت کشور عضو شامل ۲,۲ میلیارد یورو در آلمان است.

مقامات قضایی اتحادیه به روشنی گفته اند که این منابع می‌تواند برای بازسازی اوکراین هزینه شود. افزون بر این ۳۰۰ میلیارد یورو از ذخایر ارزی بانک مرکزی روسیه توقیف شده است که از منظر مقامات قضایی اتحادیه، تا زمانی که روسیه در بازسازی اوکراین مشارکت نکند، می‌توان آن را به عنوان تضمین نگه داشت.

رئیس کمیسیون اروپا نیز اخیراً اعلام کرد که اتحادیه اروپا به دنبال ارائه ماهانه حدود ۱,۵ میلیارد یورو کمک به اوکراین است. تأمین این میزان کمک برای اتحادیه دشوار است، اما در صورتی که راهی برای مصادره دارایی‌های روسیه یافت شود، اتحادیه اروپا می‌تواند ضمن تداوم کمک‌ها به اوکراین، فشار را از دوش کشورهای اروپایی بردارد.

تحولات منطقه‌ای

تمرکز عربستان بر سرمایه‌گذاری در ۵ کشور

ولیعهد عربستان اخیراً از تاسیس ۵ شرکت منطقه‌ای توسط صندوق سرمایه‌گذاری عمومی این کشور با هدف سرمایه‌گذاری در کشورهای اردن، بحرین، سودان، عراق و عمان خبر داد. پیش از این عربستان در ماه اوت شرکت سعودی-مصری سرمایه‌گذاری را با استفاده از منابع این صندوق تاسیس کرده بود و مجموع سرمایه‌گذاری‌ها از طریق این شرکت‌ها به ۲۴ میلیارد دلار خواهد رسید. این شرکت‌ها در بخش‌های مختلفی مانند زیرساخت‌ها، مستغلات، معدن، خدمات درمانی، خدمات مالی، غذا و کشاورزی، صنعت، ارتباطات و فناوری فعالیت خواهند کرد. تاسیس این شرکت‌ها در چارچوب استراتژی صندوق سرمایه‌گذاری عمومی برای بررسی و استفاده از فرصت‌های سرمایه‌گذاری در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا با هدف ایجاد شراکت‌های اقتصادی استراتژیک بلندمدت برای تحقق درآمدهای پایدار در چارچوب چشم‌انداز سعودی ۲۰۳۰ صورت گرفته است.

تجارت ترکیه و روسیه رکورد زد

آمارهای جدید دولت روسیه حاکی از این است که در سال جاری همکاری اقتصادی روسیه و ترکیه به شدت رو به افزایش بوده؛ به گونه‌ای که حجم مبادلات تجاری بین ژانویه تا سپتامبر ۲۰۲۲، به ۴۷ میلیارد دلار رسیده است. مقامات اقتصادی روسیه اعلام کرده‌اند که انتظار دارند حجم مبادلات تجاری دو کشور برای کل سال ۲۰۲۲، به ۶۰ میلیارد دلار و حتی بیشتر از آن افزایش پیدا کند.

اهمیت این رشد، زمانی روشن‌تر می‌شود که توجه داشته باشیم بر اساس گزارش سرویس گمرک فدرال روسیه، تجارت روسیه با ترکیه بین ژانویه تا سپتامبر ۲۰۲۱، ۲۳,۳ میلیارد دلار و برای سراسر سال ۲۰۲۱، این رقم ۳۳ میلیارد دلار بود.

شایان توجه است که عمده رشد صادرات روسیه به ترکیه، مربوط به صادرات انرژی است؛ با این حال، صادرات در حوزه‌های غیرانرژی از جمله انواع خاصی از محصولات فلزی نیز افزایش یافته است. از دیگر سو، ترکیه در غیاب شرکای اروپایی روسیه، صادرات طیف وسیعی از کالاها به این کشور را افزایش داده است. نکته حائز اهمیت آنکه تا پیش از جنگ اوکراین، از میان ۲۰ شریک کلیدی تجاری روسیه، ۱۹ شریک، اروپایی بودند.

دو ماه پیش، رهبران ترکیه و روسیه توافق موسوم به "نقشه راه همکاری اقتصادی" را امضا کردند که بر اساس آن، حجم تجارت دوجانبه به ۱۰۰ میلیارد دلار در سال خواهد رسید. دو کشور همچنین روبل روسیه را به عنوان ارز برای تجارت دوجانبه، از جمله برای تأمین گاز طبیعی روسیه تعیین کردند.

دور جدید مذاکرات تجارت آزاد میان کره جنوبی و شورای همکاری خلیج فارس

اخیراً دور جدید مذاکرات به منظور انعقاد موافقت‌نامه تجارت آزاد میان کره جنوبی و شورای همکاری خلیج فارس در سئول برگزار شد. ششمین دور مذاکرات رسمی کره جنوبی و شورای همکاری خلیج فارس برای انعقاد توافق‌نامه تجارت آزاد (FTA) در سئول به مدت پنج روز تداوم داشت. در این دور مذاکراتی، موضوعات مختلفی از جمله تجارت کالا و خدمات، کشور مبدأ، تجارت دیجیتال و حقوق مالکیت معنوی مورد مذاکره قرار گرفت. کره جنوبی و شورای همکاری خلیج فارس اوایل سال جاری پس از یک وقفه ۱۳ ساله، با برگزاری دو دور مذاکراتی در ماه‌های مارس و ژوئن، مذاکرات تجارت آزاد را از سر گرفتند.

دو طرف در سال ۲۰۰۷ مذاکرات برای انعقاد موافقت‌نامه تجارت آزاد را آغاز کرده بودند و طی سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹، سه دور مذاکره برگزار کردند اما مذاکرات آنها با اعلام تعلیق از سوی شورای همکاری خلیج فارس در سال ۲۰۱۰ متوقف شد.

کشورهای شورای همکاری خلیج فارس به شدت در جهت متنوع‌سازی اقتصادهای خود تلاش می‌کنند و موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد را ابزار مهمی در این راستا می‌دانند. از دیگر سو، کره جنوبی مجموعه کشورهای شورای همکاری خلیج فارس را یکی از بازارهای کلیدی خود می‌داند. اخیراً شورای همکاری خلیج فارس با چین و اتحادیه اروپا نیز مذاکرات مشابهی را از سر گرفته است و شکل‌دهی به چنین مذاکراتی با هند را نیز مدنظر دارد. حجم تجارت بین کره جنوبی و شورای همکاری خلیج فارس در سال ۲۰۲۰، به ۴۶,۶ میلیارد دلار رسید.

سرمایه‌گذاری امارات در شرکت‌های روسی

معاون وزیر اقتصاد امارات در سفر به روسیه اعلام کرد این کشور مشتاق سرمایه‌گذاری در شرکت‌های روسی با فناوری پیشرفته و همچنین میزبانی از دفاتر نمایندگی آنها است.

او در سخنرانی خود در انجمن ساخت روسیه، خاطرنشان کرد که شرکت‌های فناوری روسی که وی از آنها بازدید کرده است، از سطح بالای فناوری برخوردارند. افزون بر این، شرکت‌های روسی تعدادی اختراع و فناوری‌های جدید ارائه کرده‌اند که امارات مشتاق انجام سرمایه‌گذاری بر روی آنها و همچنین بازگشایی دفتر مرکزی آنها در این کشور می‌باشد. مقام اماراتی همچنین خواستار همکاری متقابل بین دو کشور در زمینه‌هایی مانند هوا-فضا، پزشکی و انرژی سبز شده است و به ویژه بر بهره‌گیری از تجربه روسیه در فناوری فضایی تأکید کرد.

در شرایط فعلی دو کشور در زمینه‌های انرژی‌های تجدیدپذیر، پروژه‌های مرتبط با اقتصاد سبز و همچنین توسعه تجارت در بخش‌های پزشکی و دارویی همکاری می‌کنند. همچنین آنها برنامه‌هایی برای ایجاد همکاری در حوزه پزشکی طراحی کرده‌اند.

علیرغم اینکه امارات از روابط نزدیکی با آمریکا برخوردار است، در انتقاد از روسیه محتاط بوده و برخلاف آمریکا و اتحادیه اروپا، محدودیت‌های شدیدی علیه این کشور اعمال نکرده است. در همین راستا چندین پیش، ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه با محمد بن زاید آل نهیان، همتای اماراتی خود در سن پترزبورگ دیدار کرد. رهبران تمایل مسکو و ابوظبی را برای توسعه همکاری در همه سطوح ابراز کردند. شیخ محمد، خاطر نشان کرد که تجارت بین دو کشور با وجود محدودیت‌های ناشی از شیوع کرونا، از ۲٫۵ میلیارد دلار به حدود ۵ میلیارد دلار در سال‌های اخیر افزایش یافته است. شایان توجه است که در محیط همسایگی ایران، دو کشور امارات و ترکیه، بیش از سایر کشورها برای بهره‌برداری از فرصت‌های ناشی از جنگ اوکراین و انزوای اقتصادی روسیه تلاش کرده‌اند.

آغاز مذاکرات مشارکت جامع اقتصادی امارات با کنیا

مقامات اماراتی از توافق این کشور با کنیا در مورد آغاز مذاکرات برای انعقاد موافقت‌نامه موسوم به "مشارکت جامع اقتصادی" خبر دادند. امارات در سال ۲۰۲۱، ۸ کشور از جمله کنیا را به عنوان اولویت‌های سیاست تجاری خود اعلام کرد؛ کنیا تنها کشور آفریقایی در میان این ۸ کشور است. امارات وعده داده تا پایان سال ۲۰۲۲ با تمامی ۸ کشور موافقت‌نامه جامع مشارکت اقتصادی امضا نماید. این موافقت‌نامه، تجارت آزاد و تسهیل شرایط برای سرمایه‌گذاری متقابل را در برمی‌گیرد. تاکنون امارات از میان ۸ کشور منتخب، با هند، اسرائیل و اندونزی این موافقت‌نامه را به امضا رسانده است.

همکاری گسترده‌تر چین و عربستان در زمینه انرژی

در حالی که ایالات متحده از تصمیم عربستان سعودی برای کاهش تولید نفت خود دلخور است، روابط انرژی این پادشاهی با چین در حال بهبود است. عربستان سعودی و چین به دنبال تقویت همکاری در بخش انرژی هستند. در همین راستا مقامات ارشد انرژی عربستان و چین اخیراً با یکدیگر گفتگوهای مفصلی صورت دادند و طی آن، دو طرف متعهد شدند که برای ارتقای روابط دوجانبه در زمینه انرژی با یکدیگر همکاری کنند. علاوه بر این، دو طرف بر سرمایه‌گذاری در کشورهایی که بخشی از طرح کمربند و جاده چین هستند و همچنین اهمیت «ثبات سازی» در بازار جهانی نفت تأکید داشتند. موضوع پراهمیت دیگر، گفتگوها در مورد انرژی‌های تجدیدپذیر، از جمله هیدروژن پاک بود که در حال مذاکره می‌باشد. نکته حائز اهمیت آنکه روابط عربستان سعودی و چین در حوزه انرژی، در حالی تقویت می‌شود که روابط ایالات متحده و عربستان بر سر نفت، تیره شده است. در همین راستا شرکت آرامکو عربستان در ماه مارس، قراردادی را به منظور ساخت یک مجتمع پالایشگاهی نفت در چین نهایی کرد. در ماه اوت، آرامکو و سینوپک چین، یادداشتی برای همکاری بیشتر در زمینه نفت، هیدروژن و کربن‌زدایی امضا کردند. عربستان با گسترش روابط خود با چین، می‌کوشد تا در برابر فشارهای احتمالی ایالات متحده نوعی اهرم‌سازی ایجاد نماید. از دیگر سو چین، آشفتگی در روابط دو متحد دیرین را فرصتی برای توسعه روابط با سعودی و کاهش اتکای این کشور به آمریکا تلقی می‌کند.

خط ریلی ترکمنستان و روسیه

مدیر عامل راه آهن روسیه اخیراً اعلام کرد که این کشور و ترکمنستان در حال برنامه‌ریزی برای راه اندازی یک سرویس منظم کانتینری در امتداد کریدور حمل‌ونقل بین‌المللی شمال-جنوب (INSTC) هستند. ترکمنستان ماه گذشته رسماً به کریدور شمال-جنوب ملحق شد. این کشور، دسترسی ریلی به ازبکستان و در شرق، به چین را از طریق بندر ترکمن باشی فراهم می‌کند. بر مبنای اعلام این مقام روسی، انتقال محموله‌های کک، محصولات متالورژی و همچنین تعدادی کالای دیگر از طریق ترکمنستان و ایران به امارات متحده عربی، ترکیه و برخی کشورهای دیگر، در حال بررسی است. بر اساس برآوردها، صادرات روسیه در امتداد مسیر شرق ترکمنستان و کریدور شمال-جنوب، می‌تواند تا سال ۲۰۲۵ به ۵ میلیون تن در سال برسد.

داده های تازه

افزایش شدید روابط تجاری چین و روسیه

اداره ملی آمار چین گزارش داد که حجم مبادلات تجاری میان روسیه و چین، به رشد خود ادامه داده و در ۹ ماه نخست سال جاری به ۱۳۶ میلیارد دلار رسیده است.

بر اساس داده‌های آماری، همکاری‌های اقتصادی دوجانبه نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۳۲,۵ درصد افزایش یافته است. صادرات چین به روسیه در ژانویه تا سپتامبر ۱۰,۳ درصد افزایش یافت و به رقم ۵۲,۲۴ میلیارد دلار و واردات کالاها و خدمات از روسیه با ۵۱,۶ درصد افزایش به ۸۳,۸۴ میلیارد دلار رسید. این گزارش نشان می‌دهد که نفت خام، گاز طبیعی و زغال‌سنگ، حدود ۷۰ درصد از ارزش صادرات روسیه به چین را تشکیل می‌دهند. سایر اقلام کلیدی شامل مس، سنگ مس، چوب، سوخت و غذاهای دریایی بوده است. سهم قابل توجهی از صادرات چین به روسیه، شامل گوشی‌های هوشمند، تجهیزات صنعتی و تخصصی، اسباب بازی، کفش، وسایل نقلیه، وسایل سرمایشی و رایانه است.

ماه گذشته ولادیمیر پوتین از روابط قوی اقتصادی بین دو کشور استقبال کرد و اشاره کرد که در سال ۲۰۲۱، گردش مالی تجاری روسیه و چین به رکورد ۱۴۶ میلیارد دلار رسید. در ماه اوت، سفیر پکن در مسکو ابراز امیدواری کرد که تجارت دوجانبه بتواند به هدف ۲۰۰ میلیارد دلاری در سال جاری برسد. وی خاطرنشان کرد: با وجود چالش‌های مرتبط با همه‌گیری کووید-۱۹، رکود اقتصاد جهانی و شرایط دشوار بین‌المللی و منطقه‌ای، همکاری‌های اقتصادی میان دو کشور حاکی از توسعه پایدار است.

همچنین بر اساس داده‌های گمرک چین، روسیه در ماه سپتامبر، رکوردار صادرات گاز طبیعی مایع (LNG) و زغال سنگ فولادسازی به چین بوده است. بر اساس این گزارش، صادرات زغال سنگ کک روسیه به چین در ماه گذشته، حدود ۹۰۰ هزار تن نسبت به سپتامبر سال گذشته افزایش یافته و در ماه اوت، از ۱,۹ میلیون تن به ۲,۵ میلیون تن افزایش یافت. واردات کل زغال سنگ، از جمله زغال سنگ حرارتی و کک در سال جاری، با افزایش ۲۰ درصدی روبرو شد و به حدود ۷ میلیون تن در سال رسید. در همین راستا، تحویل LNG نسبت به سال گذشته، با یک سوم افزایش به ۸۱۹۰۰۰ تن رسید. حجم واقعی واردات گاز روسیه از سوی چین از طریق خطوط لوله، مشخص نیست؛ به نحوی که این کشور را به مسیر اصلی تحویل LNG تبدیل ساخته است، زیرا پکن از ابتدای سال تاکنون، در مورد این مسائل گزارشی ارائه نکرده است.

واردات نفت چین از روسیه در ماه اوت از ۸,۳ میلیون تن به ۷,۵ میلیون تن کاهش یافت، اما همچنان بیشتر از ۶,۱ میلیون تن در سال گذشته بود. مجموع واردات انرژی از روسیه از جمله محصولات نفتی نیز در ماه گذشته از ۸,۴ میلیارد دلار در ماه اوت به ۷,۵ میلیارد دلار کاهش یافت؛ در حالی که همچنان بسیار بیشتر از رقم ۴,۷ میلیارد دلار در سال گذشته بود.

حجم کلی خرید محصولات انرژی روسیه از در هفت ماه پس از آغاز جنگ روسیه در اوکراین، به بیش از ۵۱ میلیارد دلار رسیده است. در مدت مشابه در سال ۲۰۲۱، خرید انرژی چین از روسیه بالغ بر ۳۰ میلیارد

دلار بود. این رشد نشان‌دهنده همکاری دوجانبه سودمند میان این دو کشور بوده است؛ تعاملی که به نفع هر دو کشور است؛ از یک سو، روسیه جایگزینی برای خرید محصولات انرژی خود که از سوی غرب مورد تحریم قرار گرفته است، یافته و از سوی دیگر، چین نیز از تخفیف‌های پیشنهادی مسکو بهره‌مند می‌گردد.

تجارت ۴۰ میلیارد دلاری هند و روسیه

وزارت بازرگانی و صنعت هند اخیراً اعلام کرده که تجارت دوجانبه میان هند و روسیه در فاصله آوریل تا آگوست ۲۰۲۲، به رکورد ۱۸,۲ میلیارد دلار افزایش یافته است. پیش‌بینی می‌شود این رقم تا پایان سال ۲۰۲۲ به ۴۳,۲ میلیارد دلار افزایش یابد. در همین راستا مناقشه اوکراین، تأثیر قابل توجهی در تقویت تجارت روسیه با کشورهای متعدد بر جای گذاشته است. روسیه، بزرگترین بازیگر انرژی جهان، در پی تحریم‌های انرژی که توسط غرب اعمال می‌شود، به دنبال بازارهای جدید می‌گردد.

پیش از این، پوتین و مودی، نخست‌وزیر هند، ارتقا تجارت تا ۳۰ میلیارد دلار تا سال ۲۰۲۵ را هدف‌گذاری کرده بودند، اما در پیامد بحران اوکراین این هدف بسیار پیش از زمان تعیین شده تحقق یافته است. افزایش واردات نفت و کود شیمیایی از روسیه، نقش کلیدی در اوج‌گیری تجارت نیت دو کشور ایفا کرده است.

هنگامی که درگیری روسیه با اوکراین در فوریه آغاز شد، بسیاری از کشورها از جمله هند، به دنبال یافتن جایگزین‌های تجاری برای کالاهای صادراتی روسیه بودند اما مسکو تخفیف‌هایی را برای ایجاد انگیزه در واردات انرژی و عرضه به بازارهای انرژی جایگزین ارائه کرد.

مسکو به منظور حصول اطمینان از تداوم تجارت با هند و نشان دادن این موضوع که می‌تواند نیازهای رو به رشد این کشور را برآورده کند، نفت خام و کودهای شیمیایی خود را با تخفیف ارائه کرد. در نتیجه، روسیه اکنون به هفتمین شریک تجاری بزرگ هند تبدیل شده است.

واردات هند از روسیه معمولاً شامل نفت خام و سایر اقلام سوختی و کودهای شیمیایی است؛ به نحوی که در کود و سوخت، به تنهایی بیش از ۹۱ درصد از تجارت دوجانبه میان روسیه و هند در سال ۲۰۲۲ را تشکیل می‌دهد. در همین راستا روسیه در سپتامبر، به دومین تأمین‌کننده بزرگ نفت خام هند تبدیل شد.

با وجود فشارهای فعلی، نفت و کود روسیه همچنان باید رقابتی باقی بماند تا در بازار هند موقعیت خود را حفظ نماید. نکته حایز اهمیت آنکه افزایش تجارت میان دهلی نو و مسکو، به جهت اتخاذ سیاست ضدغربی دولت هند نیست بلکه هند صرفاً اهداف اقتصادی را پیگیری می‌کند. احتمالاً هند تا اواخر سال ۲۰۲۲ به واردات بیشتر نفت خام از روسیه ادامه خواهد داد، زیرا هند به منظور پاسخگویی به افزایش تقاضای داخلی و تقاضای صادرات بیشتر فراورده‌های نفتی به اروپا، ظرفیت تولید پالایشگاه‌های

خود را افزایش داده است.

در حال حاضر اقتصاد هند، نرخ رشد کمی بیش از ۴ درصد دارد؛ در حالی که اقتصادهای اتحادیه اروپا به جهت افزایش قیمت انرژی و تحریم روسیه، به سمت رکود پیش می‌روند. این امر و همچنین عرضه انرژی ارزان‌تر، احتمالاً منجر به شروع سرمایه‌گذاری صنایع تولیدی اروپایی در هند با هدف تولید برای بازارهای اروپایی خواهند شد تا از هزینه‌های پایین‌تر انرژی در هند بهره ببرند؛ امری که نهایتاً منجر به افزایش تقاضای انرژی در هند خواهد شد. روسیه نیز به دنبال تأمین این نیاز خواهد بود. با وجود تمرکز تجارت هند و روسیه بر محور انرژی، فرصت‌های تجاری در سایر حوزه‌ها نیز وجود دارد. ورود محصولات هندی به بازار روسیه هم به دلیل جایگزینی محصولات غربی و هم به دلیل قانونی شدن واردات موازی به روسیه، آغاز شده است. در حالی که غرب، روسیه را از واردات محصولات برندهای لوکس غربی منع کرده است، کشورهایمانند هند در حال گسترش مسیری میانی هستند و کارآفرینان و دلالان هندی، کالاهای غربی را وارد کرده و سپس به روسیه صادر می‌کنند. این کالاها، طیف وسیعی از تجهیزات تهویه مطبوع و آیفون گرفته تا خودروهای لوکس را در برمی‌گیرد. جنگ اوکراین برای اقتصاد و تجارت هند خبری خوش به شمار می‌آید. این کشور نه تنها امکان واردات انرژی و کودهای شیمیایی ارزان‌تر از روسیه را یافته، بلکه صادرات و به‌ویژه صادرات مجدد به بازار روسیه را افزایش داده است.

صادرات ۲۲ میلیارد دلاری خودرو ترکیه

بر مبنای آمارهای اخیر دولت ترکیه، صادرات صنعت خودرو در بازه زمانی ژانویه تا سپتامبر، به رقم ۲۲ میلیارد و ۳۲۵ میلیون و ۷۳ هزار دلار رسیده است. بر اساس آمار منتشر شده، صادرات وسایل نقلیه باری ۱۶,۷۲ درصد از کل فروش صنعت خودرو را در برمی‌گیرد و در مدت مذکور، بالغ بر ۳ میلیارد و ۷۳۴ میلیون و ۹۶۱ هزار دلار بوده است. خودروهای تجاری سبک و کامیون‌های ساخته شده در ترکیه در بازه زمانی ژانویه تا سپتامبر، به ۱۰۴ کشور در سراسر دنیا صادر شده‌اند.

هزینه تولید در آلمان رکورد زد

اخیراً اداره آمار فدرال آلمان گزارش داد که تولیدکنندگان آلمانی قیمت‌های خود در سپتامبر را نسبت به سال گذشته، نزدیک به ۵۰ درصد افزایش دادند. بر اساس گزارش اداره آمار فدرال آلمان، قیمت تولیدکننده محصولات تجاری در ماه سپتامبر نسبت به ماه مشابه سال گذشته، ۴۵,۸ درصد افزایش یافته است. این نرخ ۲,۳ درصد بیشتر از ماه آگوست بود که افزایش یکسان ۴۵,۸ درصدی نسبت به سال قبل را نشان می‌دهد.

اداره آمار فدرال اعلام کرد در آگوست و سپتامبر ۲۰۲۲، بالاترین افزایش قیمت تولیدکننده نسبت به مدت مشابه در سال قبل، از سال ۱۹۴۹ تاکنون رخ داده است.

دلیل اصلی افزایش قیمت‌های تولیدکنندگان تجاری، افزایش هزینه‌های انرژی بوده است. به عنوان مثال هزینه‌ها برای توزیع‌کنندگان برق، ۲۵۹٫۸ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافته است. شاخص قیمت مصرف‌کننده آلمان در ماه سپتامبر ۱۰ درصد نسبت به مدت مشابه در سال ۲۰۲۱ افزایش یافت.